

TEATAJA

Haaslava valla infoleht

Nr 11 (102) november 2002

Vallajuhid paigas

Oktoobrikuu 20. kuupäev oli sügisese aja kohta erakordselt lumerikas. Lumesadu jätkus terveks pikaks päevaks, mis kulus uue Haaslava vallavolikogu valimiseks. Valimispäevaks oli valla valijate nimekirjas 1301 valimisõiguslikku kodanikku ja neist käis endale vallavolikogusse esindajaid valimas 848. See on 65,2%. Ülejäänuil oli kaasaegses kõnekeeles "savi", kas ja kes neid valla elu puudutavate otsuste langetamisel esindab.

Kümme vallakodanikku, kes valimiste ajal kodukohas ei viibinud, olid oma soovi vormistanud mujal hääletades, 126 inimest kasutas võimalust hääletada juba enne valimispäeva – eelhääletamisel ja 136 inimest (see on tervelt 16% valimisest osavõtnuist) soovis valimiskasti koju, milleks seadus annab võimaluse, kui inimene haiguse, füüsilise puude või muu mõjuva põhjuse tõttu pole suuteline ise valimisjaoskonda hääletama tulema. See peaks siiski jääma erandiks, sest komisjonil on vaid hääletamisruumis võimalik täielikult kindlustada valimisseadusele vastavate nõuete täitmist. Seekord oli aga osa kandideeri- ja valijaile kasti kojutoomise avalduse vormid valmis, märkimata isegi põhjust, miks inimene ise kohale ei saa tulla. Hommikul kell 9 ringsõitu alustanud kaks ekipaazi jaoskonnakomisjoni liikmeid, keda peab kastiga kaasas olema vähemalt kaks, jõudsid vaevu valimiste lõpu kellaaajaks kõik aadressid läbi sõita. Lumesaju tõttu olid ka liiklusolud tavapärasest halvemad.

Kui kell 8 õhtul kastid avati, leiti, et 6 sedelit olid sellised, millest pole võimalik kellegi poolt hääletamist kindlaks teha ja need sedelid tunnistati kehtetuiks. Seega otsustasid tulevase vallavolikogu koosseisu 842 inimest.

Kuna volikogu oli otsustatud valida 9-liikmeline, osutus lihtkvoodi kohaselt kohe valituks iga kandidaat, kes sai vähemalt 94 häält. Selliseid kandidaate oli vaid üks – Avo Samariütel Rahvaliidu nimekirjast, kes kogus 111 häält. Ülejäänud volikogu liikmed tehti kindlaks võrdlusarvude abil nimekirjamandaate jaotades. Need olid võrdlusarvude suuruse järjekorras (sulgudes RL – Eestimaa Rahvaliidu või VL – valimisliit *Siin me oleme* ja poolthääle arv): Maie Otsa (RL, 76), Peeter Suislepp (VL, 45), Koit Prants (RL, 69), Lauri Roosiorg (RL, 55), Anne Laur (VL, 44), Jaan Undrits (RL, 27), Urmas Roots (RL, 24) ja Margus Pleksner (VL, 35). Nimetatud kandidaadid registreeriski valla valimiskomisjon uue volikogu liikmeiks.

Johannes Loosti tehtud volikogu ja vallavalitsuse liikmete ühispildil seisavad (vasakult): Urmas Roots, Peeter Suislepp, Avo Samariütel, Arno Talbonen, Jaan Undrits ja Koit Prants; istuvad Lauri Roosiorg, Anne Laur, Maie Kajalaid ja Maie Otsa. Puuduvad Margus Pleksner ja Ida Talbonen.

Keskerakonna nimekirja kandidaadid Ants Aasmäe ja Urmas Soe ning üksikkandidaat Tõnu Ojamaa langesid valimiskonkurentsist välja, kuna nende nimekirjad ei saanud vajalikku 5-protsendilist valijate toetust, milleks oluks vaja vähemalt 43 häält. Kehtivaist häälest sai Eestimaa Rahvaliidu nimekirja 553 häält (65,7%), valimisliidu *Siin me oleme* nimekirja 553 häält (31,2%), Eesti Keskerakonna nimekirja 8 häält (1,0%) ja üksikkandidaat Tõnu Ojamaa 18 häält (2,1%).

Valimiskomisjon registreeris ka vallavolikogu asendusliikmed, kes saavad volikogusse siis, kui mõne valitud liikme volitused ennetähtaegselt lõpevad või peatuvad. Volikogu asendusliikmed on (sulgudes saadud hääle arv) valimisliidul *Siin me oleme* – Taivo Kirm (33), Virve Raidma (33), Rutar Meinhard (17), Andres Sarapuu (13), Urmas Pleksner (12), Tõnu Muru (9), Janek Kün (6), Tiina Prentsel (5), Sirle Vassila (5), Rain Jansen (4), Hilda-Helene Jens (2); *Eestimaa Rahvaliidu* – Arno Talbonen (19), Maie Kajalaid (16), Marju Jansen (16), Kaie Nehring (16), Andrus Siimo (14), Malle Rahnu (13), Andres Arujõe (13), Sirje Otsa (13), Anne Lössenko (11), Valeri Rudakov (10), Maret Roio (10), Marek Pungar (9), Taimi Ellen (8), Elmar Vohla (8), Sirje Vestmann (6), Raino Nurme (5), Andrus Lössenko (4).

25. oktoobril esitasid vallavolikogu liikme volitustest loobumise avaldused Koit Prants ja Maie Otsa. Valla

valimiskomisjon luges avalduste alusel nende volitused lõpenuks ning andis volitused sama nimekirja asendusliikmetele. Volikogusse tulid Koit Prantsu asemele Arno Talbonen ja Maie Otsa asemele Maie Kajalaid.

Volikogu esimesel istungil 31. oktoobril valiti volikogu esimeheks salajasel hääletamisel ühel häälel Avo Samarüütel, kes oli ka ainus kandidaat. Volikogu aseesimehe kohale esitati kaks kandidaati: Maie Kajalaid ja Peeter Suislepp. Aseesimeheks sai häälteenamusega (6:3) Maie Kajalaid.

Volikogu teisel istungil 14. novembril valiti häälteenamusega (6:3) Haaslava vallavanemaks taas Koit Prants, kes oli ka ainuke kandidaat vallavanema kohale. Volikogu kinnitas vallavanema ettepanekul ametisse vallavalitsuse, kes jätkab endises koosseisus: lisaks vallavanemale kuulub valitsusse kaks liiget – Maie Otsa ja Ida Talbonen.

Istungil moodustati ka viis töökomisjoni: revisjoni komisjon (esimees Maie Kajalaid, aseesimees Urmas Roots, liige Lauri Roosiorg); maa- ja majanduskomisjon (esimees

Lauri Roosiorg, aseesimees Jaan Undrits, liikmed Sirje Otsa ja Jüri Saarkivi); tervishoiu- haridus- ja sotsiaalkomisjon (esimees Maie Kajalaid, aseesimees Arno Talbonen, liikmed Malle Rahnu, Virve Raidma ja Ilvi Suislepp), spordi- ja kultuurikomisjon (esimees Jaan Undrits, aseesimees Anne Laur, liikmed Anne Lõssenko, Tiit Kruusement ja Tõnu Muru); eelarvekomisjon (esimees Avo Samarüütel, aseesimees Maie Kajalaid, liikmed Lauri Roosiorg ja Jaan Undrits). Ühegi komisjoni koosseisu ei valitud volikogu liikmeid Margus Pleksnerit ja Peeter Suisleppa.

Sellega on volikogu oma tööks vajalikud korraldavad otsused teinud ja saab edaspidi pühenduda juba sisuliste probleemide lahendamisele. Esimesena oligi juba päevakorras põllumajandusmaa erastamisega seotud küsimus, mille kohta langetatud otsuse leiate tänase infolehe õigusaktide rubriigist.

Aavo Omann
vallasekretär

Laps, kodu ja kool

12. oktoobril toimus Sillaotsa Põhikoolis seminar “Laps, kodu ja kool”. Seminar oli huvitav nii lapsevanematele, külalistele kui korraldajatele. Käsitletud teemad pakkusid huvi ning kutsusid kaasa mõtlema.

Maret Roio ettekanne “Lapse koolivalmidus ja ootused esimese klassi õpilaste suhtes” kõitis eelkõige esimeses klassis õppivate laste vanemaid. M. Roio tõi välja koolivalmiduse kolm aspekti: füüsilise, vaimse ja sotsiaalse aspekti. Lapsevanemad olid usinad kuulajad ning õppijad ja juba järgmisel koolipäeval tões õpetaja Roio, et nii mõnigi laps istub pingis hoopis paremini, on tunnis tähelepanelikum. Võib tõdeda, et lapsevanem vajab suunamist nii mõneski lihtsas asjas, mille peale ta ise sageli ei tule. Anne Lõssenko rääkis hoolekogu rollist. Tema ettekanne keskendus möödunud aasta hoolekogu tegemistele. Maie Otsa ettekanne “Õppetööd takistavad sotsiaalsed probleemid” tõi veel kord esile kuivõrd oluline on lapsevanema roll lapse kasvatamisel.

M. Otsa rõhutas sallivust ja ka nende laste mõistmist, kellel puudub täisväärtuslik kodu. Väga kaasahaarav oli Tartu Laste Tugikeskuse juhataja, doktor Ruth Soonetsi ettekanne “Kas minu lapsel on koolis ja kodus hea olla?” See puudutas mitmeidki tänapäevaseid probleeme meie igapäevaelust. Auditorium palus dr Soonetsil teinigi kord Sillaotsale esinema tulla.

Pärast kohvipausi jaguneti rühmadeks ning iga seminarist osavõtja sai öelda sõna sekka teemadel “Kuidas aidata last õppimisel?” ning “Millised on lapsevanema ootused kooli ja oma lapse arengu suhtes?” Rühmatööd olid tõeliselt huvitavad, kuid aeg sundis tagant kiirustama, mistõttu väga kaua arutleda ei saanudki.

Rühmatöödele järgnes CAP (*Child Assault Prevention*) koolitus. See pööras tähelepanu lapse väärkohtlemise ennetamisele. Väärkohtlemine on mistahes käitumine lapse suhtes, mis alandab tema füüsilist ja psüühilist heaolu, seades ohtu tema eakohase arengu

ja tervisliku seisundi. Väärkohtlemine võib olla füüsiline, emotsionaalne, seksuaalne. Ka hooletusse jätmine on väärkohtlemine. Igal lapsel on õigus olla kaitstud, tugev ja vaba.

Lapsevanem vajab koolitust, et olla aktiivne, avatud ja kasvatusküsimustes teadlik. Paraku ei saa lapsevanemaks kusagil õppida. Lapsevanem saab end muuta ja arendada. Oluline on muuta mõttemaailma ning teadvustada lapse arengu vajalikkust. Möödunud seminar oli üheks sammuks koolituse teel. Loodame veel korraldada taolisi seminare, kus oma sõna saab öelda ka lapsevanem.

Täna veel kord kõiki seminarist osavõtjaid.

Ilvi Suislepp
Sillaotsa Põhikooli direktori asetäitja
õppe- ja kasvatustöö alal

Everti-Otsa talus iga päev müügil

SEALIHA

Ostes 1/4 siga on hind 35 krooni kg

Võib tellida ka väiksema koguse

Kasutage meeldivat võimalust!

Info tel 052 35 111 või õhtuti 351 255

Õpetaja muutunud roll

Ettekanne seminaril "Laps, kodu ja kool".

Haridust ja koolisüsteemi on harjutud pidama suhteliselt konservatiivseks nähtuseks. Siiski, igasugune murranguline aeg toob endaga paratamatult kaasa muutusi. Ühed väärtused kaovad ja teised tulevad asemele. Kool ei saa sellest protsessist kõrvale jääda. Nii on ka õpetaja roll erinevatel aegadel muutunud.

50-60ndatel oli õpetaja kui rahvuslik tulesüütaja, õpetaja oli kui "maa sool".

70datel muutusid arusaamad õpetajatööst tehniliseks, rõhutati ametialaseid oskusi, keskseks muutus didaktika asend õpetajakoolituses. Õpetaja oli eelkõige õpetamiskuste valdaja. 80ndatel nähti õpetajates eelkõige oma ala asjatundjaid. Tähtsaks muutus õpetuse sisu, rõhuasetus suunati faktidele. Tänapäevase kooli uuendamiseks on tegeldud kümme aastat. Hädasid nähakse mitmetes asjades. Hädade põhjusi peetakse eelkõige õpetajate ning koolijuhtide süüks.

Õpetajatöö on alati olnud eetilise. Õpetajaks olemine tähendab, et õpetaja tahab anda oma õpilastele midagi väärtuslikku ja tähtsat. See tähendab vastutust inimesete eest. Pedagoogikas ei ole õige mõne nähtuse täielik eitamine ja teise jäägitu jaatamine. Ei saa vastandada lapsekeskset ja ainekeskset õpetamist ega võtta eraldi seisvana õpetamist ja õppimist.

Kooli praeguseks püüdeks peaks olema aktiivsete, enesemotivatsiooniga, enam iseseisvate õppijate arendamine. See tähendab, et on vaja kujundada kindlad veendumused õpetamise-õppimise ning õpetaja rolli kohta. Kuidas jõuda niikaugemale, et koolis õpitakse selleks, et mõista ja rakendada teadmisi ning oskusi argielus, sõltub samahästi riiklikust haridussuundumusest kui iga õpetaja pedagoogilisest meelikkusest ning kahtlemata ka õpilaste ja nende vanemate mõttemaailmast, arusaamadest.

Õpetaja rolli muutus on toimunud seoses pädevuste orienteeritud õppeprotsessi kujunemisega. Muutused, mida õpetajal tuleb oma professionaalses elus läbi elada, on kindlasti mitut laadi. Tänapäevane õpetaja on üha enam teadmiste ülekandjast, vahendajast muutunud õppeprotsessi kavandajaks. Tuleb osata õpitavast valikuid teha ja infot interpreteerida. Õpetaja ei ole enam see autoritaarse positsiooniga "ülemus klassis", kes edastab, kannab üle, dikteerib ette ning nõuab kõike oma äranägemise järgi. Õpetaja on lapse, õppija abistaja, vanema ja antud ajast veidi enam teadva kolleegi rollis. Õpetaja on saanud teadmiste, oskuste ja mitmesuguste võimete omandamise organiseerija rolli. Kusjuures ikka sagedamini on tegemist meeskonnatööga, mitte pelgalt individuaalse klass-on-minu-kindlus-olukorraga. Oluline aspekt on omaenese arusaamade muutmine sellest, mida mõista näiteks teadmiste all – kas fakte, seadusi, valemeid või võimet vajalikku leida, allikate põhjal mõista ning kasutada.

Õpetamine vajab erinevatest teadusharudest pärinevaid sisulisi ning üldpedagoogilisi teadmisi, õppekava tundmist, teadmisi õppijast ja õppimisest. Lisaks sellele on oma

osa ka haridusel kui institutsioonil. See, kuidas õpetaja õpetab, kasvab välja konkreetsetest õpisisuolukordadest. Õpetaja peaks valdama erinevaid õpetamis-, juhendamisstiile, suutma luua erinevaid õpikeskkondi, õpetada kunstnikuna.

Õpetajaks olemine antud ajahetkel ei ole üks lihtsamaid olemise viise. Õpetajal kui ühiskonnategelasel on raske täita ootusi, mis talle on pandud. Õpetaja on segaduses. Rakendub uus õppekava, räägitakse-kirjutatakse demokraatiast ja humanismist, uuest õppekäsitlusest, õpetajakoolituse madalseisust ja paljust muust. Massiteabevahendid valgustavad üldsust õpetaja kehvast tasemest. Segaduste virr-varris ei teagi õpetaja justkui enam, mida ta tegema peab. Kas seni õpitu tuleks kõik kõrvale heita ning hakata täiesti uueks inimeseks? Enamasti jääb uueks hakkamine siiski uitmõtteks, sest töö tahab tegemist, lapsed õpetamist. Piisavalt koolis töötanud ning pedagoogika ajalugu tundev õpetaja teab, et imevõtteid õpetamiseks pole olemas.

Õpetajad vajavad täiendkoolitust. Ja just sellist, millel on kindel eesmärk, on kindlad lektorid. Õpetaja ei taha sattuda kursusele, mis koosneb üsna juhuslikult kokkupandud loengutest, mis on vaid aja raiskamise.

Iga õpetaja on eriline. Nii nagu pole olemas õpilast üldse, pole olemas ka õpetajat üldse. Õpetaja on isiksus, kellel on olemas oma personaalne pedagoogiline psühholoogia, mis on välja kujunenud kogemuste, teadmiste, intuitsiooni jpm põhjal.

Õpetajad täidavad koolis erinevaid rolle: nad on aineõpetajad, klassijuhatajad, aineselektiooni juhid, ringijuhid jne. Õpetaja on kasvataja, eeskuju, suunaja, aitaja. Üha enam tuleb õpetajal täita sotsiaaltöötaja rolli. Kuna õpilaste õpiraskused on tihti sotsiaalse tagapõhjaga, siis õpetaja võtab õpilase eest vastutuse tervikuna, mitte ei huvitu ainult tema edasijõudmisest mingis aines.

Õpetaja on inimene oma vooruste ja inimlike pahe-dega. Tõsi küll, õpetajal ei tohi pahed domineerida jääda, sest siis ei võeta teda enam õpetajana. Raske on olla lugupidamiseta õpetaja.

Olla õpetaja tähendab partnerlust, koostööd õpilaste, nende vanemate ja kolleegidega. Ühiskond vajab õpetajat, kellel on selge ja terviklik maailmakäsitlus, kes suhtub oma töösse ausalt ja loominguiliselt.

Ilvi Suislepp

Tähelepanu!

Esmaspäeval, 9. detsembril 2002. a kell 18.15 on Sillaotsa Põhikoolis kohtumine Tartu Laste Tugikeskuse juhataja lastearst Ruth Soonetsiga teemal "Kui sageli sa kiidad oma last?" Kõik huvilised on oodatud.

Sillaotsa koolilaste esimese õppeveerandi tulemused

1. veerand on lõpetatud, sügisene koolivaheaeg möödab ning uus õppeveerand hoo sisse saanud.

Sillaotsa Põhikooli direktor avaldas käskkirjaga kiitust väga heade hinnete ning eeskujuliku või hea käitumise eest 1. õppeveerandil järgmistele õpilastele:

1. klassist Marta Kõbas, Gertrud Pleksner, Roland Reinvald, Karola Siimsalu, Timo Tori.

2. klassist Eleri Helimets, Gabriel Lukas.

3. klassist Mihkel Manglus, Gert Skatškov.

Heade ja väga heade hinnete ning hea või eeskujuliku käitumise eest 1. veerandil avaldas direktor käskkirjaga kiitust järgmistele õpilastele:

1. klassist Rasmus Annok, Meriliis Evart, Oliver Leppik, Henri Lepson.

2. klassist Kätlin Juss, Lauri Kiissel, Merilin Laur, Alari Punnar, Merili Rudakov, Reili Saar, Kristjan Skatškov.

3. klassist Aliis Aben, Teilika Anijärv, Eigo Helimets, Kristin Klaus, Jorma Kõõra, Aimar Pikk, Janndra Saar.

4. klassist Eva Häidov, Taavi Mals, Gerli Manglus, Denis Pappel, Karl Pleksner, Triin Tõnurist.

5. klassist Kait Arujõe, Liis Järvemäe, Tairi Kuljus, Maario Lõuna.

6. klassist Johanna Annamaa, Katriona Lõssenko.

7. klassist Arnika Aadusoo, Katre Kõõra, Jane Meinhard, Sigrid Nukk.

8. klassist Airika Pikk, Signe Zujeva.

9. klassist Artjom Jurov, Tõnu Mandel, Kersti Roosimäe.

Ilvi Suislepp
direktori asetäitja
õppe- ja kasvatustöö alal

Kes novembrikuus on sündinud...

1	Eeri Hint	1933	Uniküla
2	Jekaterina Vierland Linda Jaako	1920 1940	Ignase Kõivuküla
3	Miralda Erlich	1929	Päkste
7	Elmar Silm	1927	Lange
8	Aino Kirs	1923	Kriimani
9	Anita Punga	1922	Kriimani
10	Veera Talbonen	1926	Ignase
14	Laine Kuljus Mihhail Suvi	1935 1937	Uniküla Päkste
15	Maria Jegorkina	1925	Roiu
19	Hilda Tamm Aleksi Tarajev	1925 1931	Roiu Roiu

	Aleksandra Rusina	1932	Päkste
20	Ellenviine Mikk	1927	Roiu
22	Valter Otsa	1926	Päkste
23	Armilde-Marie Laaber Aivo Vihm	1905 1938	Lange Tõõraste
24	Linda Hank	1927	Mõra
26	Kalju Soggar	1928	Uniküla
27	Manni Bürkland Vaike Punnar	1927 1932	Ignase Roiu
28	Linda Sikk	1919	Roiu
30	Kadri Viert	1937	Ignase

Palju õnne!

Tasuta arvutikursused ootavad huvilisi

Eesti inimeste huvi teha endale selgeks arvuti ja Interneti kasutamise ABC näitab fakt, et *Vaata Maailma* arvuti- ja Internetikursuste pilootprojekti raames käis planeeritud 10 tuhande inimese asemel möödunud suvel tasuta kursustel 11 tuhat huvilist.

Nüüd algavad järjekordsed *Vaata Maailma* algkursused Tartu Linnaraamatukogus. Kuni 1. märtsini 2003.a. on meil kavandatud läbi viia 9 kursust üheksaku 90 inimesele. Kursuste läbiviijaks on Marite Lõokene. Kursused koosnevad kahest 4-tunnisest osast. Esimeses osas õpetame käsitlema arvutit – alates sellest, kuidas kasutada klaviatuuri ja arvutihiirt kuni dokumentide loomiseni välja. Teises osas keskendume Interneti ammendamatu võimaluste esmasele

tutvustusele – kuidas saata e-kirja, teha ülekannet Interneti-pangas, lugeda ajalehti või riigiasutuste kodulehekülgedel olevat infot.

Oleme *Vaata Maailma* kursused koostanud nõnda, et sealt saaksid esmast õpetust just need inimesed, kes seni peaaegu või üldse mitte arvutiga kokku puutunud ei ole. Meie koolituste kogemused näitavad, et kui inimesed ületavad esimese kohmetuse, läheb neil edasine arvuti käsitlemine juba väga hõlpsasti. Tegelikult on kaasaegsed arvutid väga kasutajasõbralikud ning kursustel on lisaks alati võimalus küsida nõu kohaloleva õpetaja käest.

Vaata Maailma tasuta arvutikursustele saab registreerida iga päev, helistades telefonil **(0) 669 6222**. Kõne puhul mis-

tahes Eestimaa nurgast kehtib tavatariif. Registreerija peab ütleva oma nime, isikukoodi ja kontakttelefoni numbri. Kui registreerumisel Teile kohe sobivat aega ja kohta pole pakkuda, siis on Teil võimalus panna end kirja ootejärjekorda.

Meie kursustele on oodatud kõik täiskasvanud inimesed sõltumata oma vanusest, haridusest, tegevusalast või rahvusest. Peatahtis on, et inimesel oleks soov end täiendada arvutioskusega, mis on tänapäeva järjest tähtsam oskus elus hakkamasaamiseks. Ootame Teid!

Marite Lõokene

Info tel 490-232 või 053 923-406

Kultuurisündmused Priiuse Seltsimajas

Novembris – detsembris

22. november	ansambel DIRISTIX	pilet 25.-	kell.21.00
24. november	laste mardi-kadri karneval		kell 12.00
15.detsember	eelkooliealiste laste jõulupidu		kell 12.00
20.detsember	valla jõulupidu, ans. NUKKER KUKKEKE		kell 21.00
22.detsember	pensionäride ühenduse KULDLÕNG jõulupidu		kell 12.00
01. jaanuar	disko		kell 00.00

KODUKANDILOOD LXIX

lehekülgi Haaslava valla ajaloost

Kauplemine

Aastalõpuperiood, kui super- ja hüpermarketitest, ostukeskustest ja turult ja miks mitte kenast Roiu kauplustest hakatakse ostma lähedastele jõuluingitusi ja lauale paremat kraami, ei ole enam mägede taga. Jõulud ja uus aasta on vaja kenasti vastu võtta. Vaatame allpool, millised kauplused olid Haaslava vallas möödunud sajandi esimesel poolel, kauplemist ja tolleaegseid hindasid.

Teadaolevalt on meie vallas 1900 – 1940.a. tegutsenud umbes tosin väiksemat või suuremat kauplust ja poekest.

"Riiklikus aadressraamatus" on Haaslaval märgitud järgmisi kauplusi:

1925.a. - J. Kõõra, G. Sirgu, R. Päivi ja P. Vahi "vürtskauplus."

1927.a. - M. Reinati "pagariäri", A. Janseni, R. Päivi ja J. Kõõra "segakauplus" ja J. Meltsase "toiduainete ja tarbeainete kauplus."

1930.a. - J. Mällo, R. Päivi ja J. Meltsase "segakauplus", J. Kõõra "talurahvakauplus" ja M. Reinati "pagari- ja kondiitriäri."

Roiul, ligikaudu endise sovhoosi kontori kohal, pidas 1918. aastani poodi Johannes Klaos ja 1918 - 1930 aastate alguseni Jaan Kõõra.

Teisel pool Roiu teeristi, endise Roiu kõrtsi varemetele ehitatud Haaslava Tuletõrjeühingu majas pidas 1934. aastast poodi August Ots, kes rentis kaupluseruume pritsimeestelt. Kauplusel oli suur silt "Viinakauplus."

Kurepalu oli "Priiuse" seltsimaja kõrval, kadunud J. Toomsalu Silvaku elamu kohal, Mihkel Reinatil pagariäri. Ta pidas väikest poodi ja valmistas saiu ning tellimisel kringleid ja torte. Firmatooteks olid tal vesikringlid. Ka käis ta oma kaupa müümas naabervaldades, ladus saialaadungi vankri- ja käis seda pakkumas. Hiljem ostis ta endale väikese saiaveoauto, mille juhiks oli Rudolf Orrin. Mihkel Reinati hüüdnimi oli "Saia Jeesus". 1926.a. Haaslava valla ettevõtlusregistris oli tema kauplus kirjas "pagari ja kompvekitööstusena" 1930. aastate keskel rentis ta pagariäri Karl Soele.

"Priiuse" vastas pidas Väike-Kure talu omaniku Kusta Tennossaare käest renditud maal pisikest kauplust Juhan Meltsas.

Endise Kurepalu kaupluse kohal oli äri, mis käis mitu korda käest kätte. Esimesena pidas seal poodi ma-

jaomanik Vaino, hiljem olid rentnikud Voldemar Kaasik 1918 - 1920 aastate algus, Jaan Säga, Eduard Teder, Johannes Ennok, Juhan Mällo ja viimasena Karl Bonna.

Sillaotsal alustas poepidamist sajandi alguses Reinhold Päiv, kes hiljem andis poe Raimond Päivile. Kauplusel oli õllemüügi luba ja see põhjustas Sillaotsa kooli õpetajate ning lastevanemate ja poepidaja "Vestmanni ja Piibebehe" moodi vägikaikavedamise. Kord anti õllemüügiluba, siis võeti see kooli nõudmisel ära, siis anti uuesti ja nii mitu korda.

Sillaotsa bussipeatusest Roiu poole minna, kohe peale bussipeatust, praeguse väikese suvekodu kohal pidas umbes 1935 – 1937.a. poodi Alfred Suits. Ta aga ei pidanud konkurentsile vastu ja pidi varsti poe sulgema. Alfred Suits oli Eesti suurluuletaja Gustav Suitsu lallepoeg.

Unikülas pidas Porga talus mõnda aega poodi Ado Kalpus.

Igeveres pidas I maailmasõjast kuni 1920. aastate alguseni poodi Kangru talu peremees Jaan Ango.

1920. aastatel oli mõnda aega kauplus Kulpnast Uniküla poole viiva tee ääres, kus praegu on Evald Lauri majapidamine.

Kriimani, praeguse Signe Barkala elamise kohal pidas poodi Elmar Anijaan. See kauplus likvideerus üsna omapärasel moel. Tartu suuräri- mees Karl Jänes ostis endale 1935. aasta alguses Kriimani mõisa suvekodu. Maal käies nägi ta Anijaani poodi, astus sisse, vaatas kaupa ja peremeest ja ütles, et tema on suurärimees, niisugust

pisikest kauplemist näha ei taha, ostab kogu poe ära ja et homme seda silti enam väljas ei oleks. Mingit kauplemist ei olnudki, Jänes oli kohe Anijaani öeldud summaga päri ja maksis raha välja. Ei tehtud mingit inventuuri, kõik kaup laaditi lihtsalt auto peale ja viidi ära. Elmar Anijaan oli pärast mitmele kurtunud, et oleks seda teadnud, oleks küll kõrgemat hinda küsinud, nüüd oli ta ainult vähe õigele hinnale juurde pannud.

Suurärimees Karl Jänes oligi üsna koloriitne kuju. Öieti pani „Jänese Kaubamajale“ aluse tema isa Mart Jänes, kes aga 1933.a. oktoobris suri. Jänes juunior tegeles esialgu küll kõige muuga peale kauplemise ja elas laia elu. 1934.a märts – oktoober oli ta seotuse pärast vapsidega väljasaadetuna Kihnu saarel. 1935.a ostis endale suvekoduks Kriimani mõisasüdame. Siin korraldas ta ümbruskonna rahvale suuri pidusid, kus sööki ja jooki jagati päris laialt. Kojuminejale andis veel pudeli ja vorsi-tõrnga kaasa. Asi oli aga kuri siis, kui keegi ise midagi laualt küsimata kaasa tahtis võtta. Seda inimest edaspidi pidusse enam ei kutsutud.

Haaslava vallas elas veel teinegi tuntud Tartu ärimees Jaan Maim, kes oli Ahjametsa talu omanik. Tartus oli tal Vabriku tänavas „vankrimäärde, tavoti ja saapamäärde tööstus“ ja kauplus, kus toodetud kaupa müüdi.

Kuigi kauplused olid avatud erinevate nimede all – vürts-, talurahva-, sega- ja toidukauplused, oli pakutava sortiment enamjagu sarnane: tarbeesemed, väiksemad tööriistad, rauakaup, sool, suhkur, tuletikud, paberossid, petrool jne. Tollal sai maainimene enamuse toiduainetest talust, seetõttu müüdi toidukraami vähe. Kui kauplusel oli alkoholi müügi luba, siis oli müügil ka õlu, vein ja viin.

Riigiarhiivis on Haaslava valla koolide kirjavahetuse kaustas säilinud Sillaotsa koolijuhataja Ferdinand Parsoni poolt tehtud ostuarve – *Mina, Roiu poodnik Jaan Kõõra olen Sillaotsa koolile 26. oktoobril 1928.a. annud, 4 naela värnitsat hinnaga 2 krooni 80 senti, 5 naela ookerit hinnaga 1 kroon, 1 naela tärpentini hinnaga 60 senti, ¼ naela sinet hinnaga 40 senti, ¼ naela kindrassi hinnaga 5 senti, 3 naela rohelist värvi hinnaga 2 krooni, 10 naela kriiti hinnaga 10 senti, 1 naela liimi hinnaga 75 senti. Raha 8 krooni ja 20 senti olen vastu võtnud.*

Kuna praegu on aktuaalsed tervisekaitsjate poolt kauplustele ja

toitlustuskohtadele kehtestatud "euro-nõuded", näitab järgnev lugu, et puhtust nõuti ka varematal aegadel.

"Rahva Sõna" - 7 september 1934.a.

Kuigi meie rahvas enamuses on puhtusearmastaja, ei saa aeda kahjaks öelda kõikide toiduainete kaupluste kohta, kusjuures eriti halb on olukord maal. Palju on kõneldud kärbestest, kui kahjulikest parasitidest, kes oma karvaste jalgadega toiduainetele lennates, viivad sinna oma eelmisest peatuskohast, mis võis olla nakkushaigust põdenud looma raibe või mustus, pisilasi, mis põhjustavad toiduainete tarbijatele haigusi. Kui mõni poepidaja ka katab toiduained kinni õreda marliga, siis piimanõu seisab päev läbi katmata. Oleks tarvis maksma panna sea-duslikul teel määrus, et igas kaupluses oleks enne tarvitamist mittekeedetavate ja kooritavate toiduainete jaoks kinnine õhu juurdepääsuga kapp ja kinnine piimahoiuruum.

Laatasid peeti Haaslaval kaks korda aastas, kevadel ja sügisel. Esialgu oli laadaplats Tuigus ja alates 1933. aastast vallamaja juures asuval valla krundil. Tartumaa aadressraamatute järgi peeti 1937.a. Haaslava laadad 5. mail ja 24. oktoobril. Meie naabervaldades peeti laatu Melliste külas Mäksa vallas, Võnnus Suitsu kõrtsi juures, Reolas, Vana-Kuustes ja Kambjas. 1930.a. olid laadahinnad Tartumaal järgmised: hea tööhobune maksis 240 – 260 krooni, keskmine tööhobune 150 – 180 krooni, hea lüpsilehm 130 – 140 krooni, keskmine lüpsilehm 105 – 115 krooni, lammast 12 – 17 krooni ja 6 nädalane seapõrsas 15 – 26 krooni.

Et viina- ja õllenäljas mehikesi on vist küll iga võimu ajal olnud, siis peale legalsete kaupluste oli vallas piisavalt ka nn. "monopolipidajaid" ja salakõrtsi. Teada on päris mitu puskari ja viina müügikohta, kus kaupa ka kohapeal juua võis. Kui 1930. aastate alguses salaviinamüüjatega karmimalt hakati ümber käima, siis tekkisid nn "liikuvad monopolid". Müüja sõitis nädalavahetusel jalgratta ja seljakotiga maal ringi ja pakkus oma kaupa. Kuna viinapudeleid oli tülikas tassida, siis müüs ta piiritust. Endale teenis müüja igalt pudelilt umbes 20 – 25 senti puhas. Ööga sõitis ta läbi mitu valda ja kui ta igas kohas, kus parasjagu pidu peeti, paar pudelit maha müüs, siis oli hommikuks päris kena teenistus taskus.

Riigiviina müüdi 1930 aastate alguseni 0,25 ja 0,75 liitrites pudelites, kangusega 40 ja 45 kraadi. 0,75 l pudelit kutsuti "riigivanemaks" ja väikest 0,25 l pudelit riigivanem Otto Strandmanni järgi "otuks". Ka kutsuti väikest pudelit "asunikuks" ja suurt "pärisperemeheks". Hiljem võeti kasutusele ka 0,5 ja 1 liitrised pudelid.

"Postimees" nr 300 - 31. detsember 1909.a.

Haaslava karskusseltsi "Priius" koosolek oli tormilisem kui tavaliselt. Põhjuseks oli ühe esineja lühike kõne, milles tähelepanemist salakõrtside peale juhiti, mida meil vallas kaunikesti palju öeldi olevat. Peaaegu kõik koosolijad jäivad arvamisel, et ega nende "asutuste" vastu midagi teha ei ole. Otse ametivõimude poole pöördumist peeti väga karedaks abinõuks, erateel hoiatamist arvati aga enda tervisele halvaks. Suurem enamus koosolijaid arvas, et selts ei tohi selliste asjadega tegeleda, sest see võivat teda rahva põlguse alla seada.

"Olevik" nr 84 - 29. oktoober 1911.a.

19. skp suri Roio kaupmees Mihkel Duberg äkitselt ära. Ta tuli just linnast ja võttis koormast kaupa maha, kuna ta enne veel vennaga tublisti söönud oli. Surma põhjuseks võib vist arvata südamerabandust.

"Meie aastasada" nr 42 - 11 aprill 1913.a.

Haaslava Kurepalusse ehitatakse iga suve uusi suvemajasid juurde. Suvitajaid käib kaunis rohkesti. Söögimaterjali osatavad suvitajad enamikus kohalikust poest ja ümberkaudsetest taludest, osalt ka linnast. Et aga niisugune ostmine, iseäranis linnast kalliks läheb, siis tahavad mõned suvitajad ülemust paluda, et edaspidi Kurepalus turgu peetaks.

Joomine ja raha peale kaartide mängimine on meie noorte ja vanade seas täitsa moodis. Mängu kohtadena tarvitatakse enamasti külapoodide "tagakambrit", häda korral aga lepatakse mõne talu saunaga. Alkoholi jagavad Roiu ja Haaslava kõrtsid õige ohtralt välja. Salaviina müüjatest ei ole ka puudust.

"Maaliit" nr 17 - 16. mai 1918.a.

Haaslaval. Tubakapuudus on väga suur. Teda ei ole kusagil poodides enam müügil ja kui kusagilt juhtub veel saama, siis ostetakse teda "maiusroana" ülikõrge hinna eest. Tubaka asemel on hakatud juba suuremalt jaolt ristikeina nuppe suitsetama.

"Postimees" nr 147 - 1. juuni 1930.a.

Suurem murdvargus Haaslaval.

Õöl vastu laupäeva pandi suurem murdvargus Haaslava Sillaotsal Raimond Päivi kaupluses toime, kuhu oli sisse tungitud ukse puurimise teel. Kauplusest oli ära viidud paberosse, tallanahka, mitmesuguseid muid aineid ja raha, kogusummas umbes 200 krooni eest.

Kuigi kaupmehe eluruumid asuvad kaupluse kõrval, ei kuulnud kaupmehe perekonnaliikmetest mitte keegi öösel mingit kröbinat. Suur oli hommikul ehmatuse ja üllatus, kui leiti pood segipaisatuna ja ukсед avatuna. Nähtavasti oli sissetungija üksinda ja jalgsi, sest muidu oleks rohkem kaupa ära viidud.

"Postimees" nr 264 - 10 november 1933.a.

Haaslaval näib joomine üha enam hoogu võtvat, sest õllepoodide avamisega on kodanike rahu kadunud, kuna juuakse ja käratsetakse eriti laupäeval ja pühapäeval ja mõnikord koguni öö läbi. Eriti on avatud õllepood karistuseks nendele perekondadele, kus leidub joodikuid pereliikmeid. Sarnaste kurbade nähtustega ei saa Sillaotsa ja Tuigu koolide õppenõukogud ja lapsevanemad leppida, vaid on hakanud suurema tähelepanekuga karskustööd tegema.

„Postimees“ nr 141 – 24. mai 1938.a.

Reklaamteade – Pagarmeister J. Lille värsket ja head saia, meekooke ja küpsiseid on igal neljapäeval saada Unikäila ja Haaslava kauplustes.

Müüdavate kaubamärkide seas oli palju ka praegu meile hästituntuid. Nii pakuti Maggi puljongikuubikuid, Pauligi kohvisorte "President", "Columbia" ja "Juhla", vermutit Martini, viskit Johnny

Walker ja konjakit Hennessy. Tartu ajalehtedes avaldatud reklaami järgi olid Eesti parimad õllesordid A Le Coqi Pilsen, Dombrau (München) ja Gladiaator. Pealinna lehed kirjutasid sama Saku õlled München ja Pilsen kohta. Sigarettidest ja paberossidest olid müügil Ahto, Manon, Orient, Malta, Kulmedal, Baikal, Kaera Jaan, Turist, Sport, Idamaa kuld, Ekstra, Miikaado, Havai, Sultan, Palm, Kavaler, Lia. Piibutubakast müüdi sorte Sangar, Merikaru, Kotkas, Bermuda, Prima.

Lõpetuseks veel tolleaegsetest rahakurssidest ja hindadest.

Tartu turuhinnad, "Postimees" nr 158 - 17. juuli 1917.a.

Toop rõõska piima 30-33 kopikat, hapupiima 20-25, rõõska koort 90-1.00, hapukoort 2.40-2.60, nael lauavõid 2.50-2.75, köögivõid 2.00-2.50, nael juustu 1.20-1.90, sealiha 1.30-2.00, seasinki 1.80-2.20, vakk kartuleid 6-8 rubla, kanamunade paar 28-35 kopikat, kasepuu süld 50-56 rubla, lelapuid 45-50, männapuid 40-45, kaeravakk 12-13 rubla, rukkijahu vakk 30-33, maaheina puud 1.20-1.80, toop mustikaid 60-70 kopikat, toop vabarnaid 80-1.00 ja punaseid sõstraid 60-70 kopikat.

Tallinna turuhinnad, "Rahva Sõna" nr 6 - 20 jaanuar 1934.a.

Sealiha terve sea viisi 49-53, sealiha väikemüügil 50-75, searasv 135-140, suitsusink 100-130, loomaliha 30-50, vasikalihha 28-50, lambaliha 50-60 senti kilo, tapetud kanad 65-120, pardid 160-180 senti tükk, kanamunad 16-18 senti paar, köögivõid 130-140, lauavõid 145-150, kohupiim 30, hapukoort 85-90, juustud 60-150 senti kilo, piim 10-13 senti liiter, rukkileib 12-13, peenleib 26-28, sepik 27-28, sai 31-40 senti kilo, tangud 25, kruubid 28, herned 28-35 senti liiter, kartulid 45 senti 20 liitrine mõõt, peakapsas 8 senti kilo,

hapukapsad 12, kaalid 7-8, peedid 12-14, keedetud peedid 20, porgandid 10-12, sibulad 15 senti liiter, värsked rai-med 14-15, tursad 15-18, vimmad 28-30, latikad 28-30, haugid 35, ahvenad 28-35, kohad 45-75, angerjad 250, lõhed 300 senti kilo, suitsuräimed 4-5 senti 10 tükki, õunad 25-50, jõhvikad 9-10, pähkliid 35 senti liiter, sidrunid 10-13, apelsinid 12-14 senti tükk ja soola-seened 30-150 senti liiter.

Haaslava Perenaiste Selts korraldas 1938.a. 28. mail peoõhtu, mille tarbeks osteti Tartust Voldemar Koppeli koloniaal, veini ja õlleärast toiduaineid: 3 kg peenleiba hinnaga 35 senti kilo, 1,5 kg vorsti hinnaga 1.50 kg, 1 kg keedusinki 2 krooni kg, 1 kg juustu hinnaga 1.15 kg, 1 pang kilu 1 kroon, 2 kg lausaia 50 senti kg, 30 suitsusilku 18 senti, 2 kimpu rediseid 30 senti, 400 grammi oakohvi 4 krooni kg, 1,2 kg eksportvõid 2.10 kg, 0,5 kg rosinaid 1.50 kg ja 1 paki "soome leiba" hinnaga 30 senti, kõik kokku summas 14 krooni ja 10 senti.

Rahakursid: USA dollar 1928.a. august 3 krooni 75 senti, 1932.a. jaanuar 3.76 ja 1940.a. jaanuar 4.23, Inglise naelsterling samadel aegadel 18,1 - 18,3 - 17,3 krooni ja Saksa mark 88 senti - 89 senti - 1 kroon 70 senti, Soome mark 9,5 senti - 9,5 senti - 8,6 senti, Rootsi kroon aga võrdus umbes Eesti krooniga.

Võrreldes praegusi ja tollaseid rahakursse ja hindasid näeme, et saiapäts (350 gr.) maksis 1938.a. ca 4 USA senti ja praegu ca 25 senti, juustukilo aga oli siis ca 50 USA senti ja nüüd ca 3,5 dollarit. Kellel on tahtmist, võib ka edasi arvutada, aga ega see midagi muuda. Sisseostud tuleb ju ikkagi praegustes hindades teha.

Taivo Kirm

Politseiteated

✓ Ajavahemikul 6.– 12. oktoobrini on ebaseaduslikult raiitud metsa Aadami külas Patska maaüksusel. Konstaabli poolt on alustatud kriminaalmenetlust ja asjaolud on selgitamisel.

✓ 25.– 28. oktoobri vahemikus on rüüstatud osaihingule "Gammatex" kuuluvat saeveskit Koke külas (endine Lepa saeveski). Osaihingule tekitatud kahju suurus on 14800 krooni. Kriminaalmenetlust viib läbi konstaabel.

✓ 28. oktoobril avastati Aardla külas Pärnmetša majapidamisest 18. oktoobril Rannu vallast ärandatud sõiduauto VAZ. Asi on üle antud politsei autojälitusgrupile, kes selgitab auto ärandamise asjaolusid ja Üllar Pärnmetša osa selles.

✓ 25. oktoobril kella 17–18 vahel ründas Ignase külas Villemil Viktor Bazarovi koer Einart Ehrlichi. Politsei karistas Viktor Bazarovit 60-kroonise rahatrahviga.

✓ 4. novembri õhtul kella 20 paiku ärandati Aardla külast sõiduauto M-2140 registrimärgiga 333TDP. Teo toimepanijad on teada. Menetleb politsei autojälitusgrupp.

✓ 4. novembri õhtul kella 18 paiku tulistas Elmar Pleksner Koke külas registreerimata jahipüssist maja trepikotta. Alustati kriminaalmenetlust, mida viib läbi konstaabel.

✓ 25. oktoobri õhtul kella 21.50 paiku avastasid vallas patrullivada abipolitseinikud Sillaotsa bussipeatusest 1987.a. sündinud tugevate alkoholilõhnadega noormehe, kes polnud

võimeline kontakteeruma ja kellel ilmsid alajahtumise tunnused. Noormehele kutsuti kiirabi.

✓ 8. novembri hommikupoolikul püüdis seni tundmatu meeskodanik varastada Roiu kauplusest toiduaineid. Meeste-rahvas oli umbes 1.85 m pikk, tugeva kehaehitusega, heledat värvi juustega. Sellel teol oli ka pealtnägijaid, kellel palun ühendust võtta konstaablina tel 053 962 110 või teisipäeviti ja neljapäeviti vallamaja telefonidel 490 130 või 490 169.

✓ Eeluurimisest on asunud kõrvale hoiduma Kriimanis Mõisamaja 3 elav Juhan Grigorjev. Ta on tunnistatud tagaotsitavaks alates 14. novembrist k.a.

Konstaabel Harras Tiisler

Politsei poole pöördumiseks töötab ööpäevaringselt politseikorrapidaja telefoni lühinumber 110 (vallas asuvalt analoogtelefonilt ette valida 0). Valda teenindava konstaabli mobiiltelefon on 053 962 110. Vastuvõtt vallamajas teisipäeviti ja neljapäeviti 9–12.

Politsei tuletab meelde, et pimedal ajal teedel liiklevad jalakäijad on kohustatud kandma helkurit. Jalgrattad aga peavad olema varustatud töötavate valgustusseadmetega – valge esi- ja punase tagatulega.

ÕIGUSAKTID

Haaslava Vallavolikogu otsus

Kurepalu

14. november 2002 nr 15

Riigi Maa-ameti kohustusliku ettekirjutuse täitmiseks

Haaslava Vallavolikogu 10. augusti 2000 otsuse nr 31 muutmise ja

OÜ Saage Maa vaba maa erastajate nimekirjast väljaarvamine

Lähtudes *Maareformi seaduse* (RT 1991, 34, 426; RT 2001,52,304; 93,565; 2002,11,59; 47,297,298) paragrahvist 23¹, Vabariigi Valitsuse 04. aprilli 2000 määrusega nr 115 kinnitatud "*Maareformi seaduse*" paragrahvides 23¹ ja 23² sätestatud vaba põllumajandus- ja metsamaa erastamise korra (RT I 2000, 30, 181) paragrahvist 9 ja võttes aluseks Maa-Ameti peadirektori 15.10.2002 käskkirjaga nr 94 tehtud kohustusliku ettekirjutuse, mille kohaselt vaba põllumajandusmaa erastaja OÜ Saage Maa ei vastanud taotluse esitamise ajal seaduses sätestatud nõuetele, Haaslava Vallavolikogu otsustab:

1. Arvata välja OÜ Saage Maa vaba põllumajandusmaa erastajate nimekirjast, muutes Haaslava Vallavolikogu 10. augusti 2000 otsust nr 31 järgmiselt:

1.1. Tühistada lisa 1 (*põllumajandusmaa erastajate nimekiri nr 3*) rida 2 ja lisa 3 (*põllumajandusmaa erastajate nimekiri nr 6*) read 5, 7, 8, 12.

2. Otsus jõustub selle OÜ SAAGE MAA 'le teatavakstegemise päeval.

3. Otsuse peale võib esitada vaide Haaslava Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsusest teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud sellest teada saama, või esitada kaebuse kohtule halduskohutemenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.

Avo Samarüütel

volikogu esimees

Mälestame lahkunuid

Anita Nugis
25.11.1949 – 04.10.2002
Roiu

Arvo Leetla
20.06.1927 – 09.10.2002
Aadami

Silvia Loost
31.12.1933 – 31.10.2002
Roiu

Mati Sepp
05.03.1945 – 15.11.2002
Haaslava